

DIGITALISERING I FÖRSKOLAN OCH SKOLAN

Utbildningsförvaltningens ställningstagande 11 januari 2017

Utbildningsförvaltningens ställningstagande kring digitalisering i förskolan och skolan

Haninge 2017-01-11

Inledning

Vårt uppdrag är att höja barns och elevers kunskapsnivå och att öka likvärdigheten i förutsättningar för barn och elever. Frågan om rollen för IT i skolan måste betraktas utifrån denna utgångspunkt. Valet av utrustning och plattformar för digitalisering i förskola och skola behöver baseras på ett ställningstagande till den roll tekniken ska spela i verksamheten. Varje enhet behöver, med stöd från utbildningsförvaltningen, klargöra hur tekniken ska användas i det dagliga arbetet för att valet av teknisk utrustning och plattformar för samarbete och lärande ska fylla verksamhetens behov på ett adekvat sätt och vila på saklig grund. Den här reflektionen är tänkt att vara ett stöd för analysen av hur digitalisering ska planeras i Haninges förskolor och skolor.

Pedagogisk utgångspunkt

Pedagogiken är tidlös. Metoder som fungerat förr fungerar även idag, men kan förstärkas genom modern teknik. IT ersätter inte förskolläraren eller läraren. Förskollärarens och lärarens aktiva ledning av undervisningen är avgörande för vad och hur mycket barn och elever lär sig i förskolan och skolan. Att träna på att läsa allt längre och mer komplexa texter, att träna på att göra alltmer avancerade beräkningar är förutsättningar för allt lärande. Finmotoriska aktiviteter som skrivande med penna kan bidra till att barn och elever lär sig bättre. Lärarens dialog med eleverna, enskilt och i grupp, skapar förståelse för de kunskaper som ska utvecklas. Förskolan och skolan måste värna om dessa centrala förutsättningar samtidigt som modern teknik utnyttjas så att den berikar lärandet. Man måste göra rätt prioriteringar. För att vara säker på att rätt vägval har gjorts måste varje barns och elevs kunskapsutveckling följas upp noga.

Digitalisering och skolans arbetsätt

Ibland framstår användningen av IT som det moderna arbetsätt som ska präglade all verksamhet. Det finns exempel på skolor där man försöker genomföra all undervisning via IT. Det är en felaktig inriktning. Framgångsrika arbetsätt är tidlösa. Forskning och beprövad erfarenhet visar att digitalisering i skolan inte automatiskt leder till förbättrade kunskaper

för eleverna. Fel använt kan det rent av leda till försämrade kunskaper och avleda eleverna från det som ska läras in.¹ Det kan leda till ensamarbete, ytlighet och fragmentisering. Rätt använt kan användandet av IT stärka och påskynda lärandet. Ytterst är det en fråga om kompetens. Varje enhet behöver bedöma förskollärares och lärares digitala kompetens i förhållande till undervisningens krav och ge möjlighet till kompetensutveckling. Förvaltningsgemensamma insatser kan genomföras när det är lämpligt.

Digitalisering i förskolan och skolan

Digitalisering fyller flera olika funktioner i förskolans och skolans dagliga arbete. Teknikanvändandet ingår i läroplaner och ämnesbeskrivningar. Det är ett hjälpmedel i undervisningen. Det möjliggör samarbete och kommunikation oberoende av tid och plats. IT i skolan stärker barns och elevers likvärdiga förutsättningar. Tillgången till modern teknik är också en del av enhetens varumärke.

Digitalisering i läroplaner, ämnen och kurser

Läroplanerna beskriver förskolans och skolans ansvar och mål på följande sätt:

Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning (Lpfö 98).

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande (Lgr 11).

Det är även skolans ansvar att varje elev som har slutfört ett nationellt program eller annan nationellt fastställd utbildning med eget examensmål inom gymnasieskolan eller ett introduktionsprogram i den utsträckning det framgår av elevens individuella studieplan kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande (Lgy 11).

Det är vuxenutbildningens ansvar att varje elev som har slutfört studier inom vuxenutbildningen i den utsträckning som framgår av elevens individuella studieplan kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande (Läroplan för vuxenutbildningen 2012).

Digital teknik finns också med i det centrala innehållet i flera av grundskolans och gymnasieskolans ämnen och kurser. Områden som omfattas är bland annat:

---

¹ Ex. Åke Grönlund, *Gärna en dator men först en bra lärare*; Pedagogiska magasinet 2015-11-27; Jonas Linderöth i artikeln *Intressestyrt lärande en utopi*; LÄRA 2/2016.

- Informationssökning
- Presentationsteknik
- Bildbehandling
- Tabell-, diagram- och grafhantering
- Kunskap om tekniska lösningar inom IT

Utöver det finns ämnen inom gymnasieskolan som helt eller delvis baseras på IT, till exempel CAD, dator- och kommunikationsteknik, digitalt skapande och programmering.

IT som hjälpmedel i undervisningen

Datorn, surfplattan och mobiltelefonen är naturliga arbetsredskap i modernt yrkesliv. Skolan speglar det omgivande samhället. Det är därför naturligt att IT används i de fall det är till hjälp för lärandet, för textbehandling, beräkning, presentation, informationssökning och kommunikation i skolan. Digitala verktyg kan användas i det kompensatoriska stödet till elever med funktionsnedsättning.

IT som medel för samarbete och kommunikation

Utvecklingen inom IT möjliggör att människor i stor utsträckning kan dela material, samarbeta och kommunicera oberoende av tid och plats. Det påverkar samarbetet mellan medarbetare och inom grupper av medarbetare likväl som formerna för kommunikation mellan lärare och elev, mellan lärare och grupp samt elever emellan. Digital kommunikation kan rätt använt underlätta kontakten med vårdnadshavare. Studier på distans är en modell som övervägande bygger på digitalt samarbete och digital kommunikation. I uppbyggnaden av digitala lärplattformar behöver individers rätt till integritet beaktas, till exempel de bestämmelser som finns i personuppgiftslagen (PUL). Gemensamma verksamhetssystem kan öka likvärdigheten och underlätta övergångar mellan skolor och skolformer.

Digitalisering för att stärka barns och elevers likvärdiga förutsättningar

IT används i ökande omfattning i studier och yrkesliv. Barn från hem med goda socioekonomiska förutsättningar har ett försprång framför barn från hem med sämre förutsättningar i det att tekniken är närvarande och kommer till omfattande användning även i hemmet. Även om flertalet hem har tillgång till teknik varierar användningsområdet mellan olika grupper. Skolans kompensatoriska uppdrag medför ansvar för att alla barn och elever får god teknisk kompetens inför framtida studier och arbete.

En generell beskrivning av likvärdighet är att den består av *lika tillgång till* och *lika kvalitet på utbildningen* samt *kompensation för ogynnsamma förhållanden*.² Tillgången till IT i skolan och planeringen av hur IT används i undervisningen behöver utgå ifrån dessa tre faktorer. En lägstanivå behöver finnas.

Digitalisering som del av enhetens varumärke

Enheter konkurrerar om barn och elever. De konkurrerar också om medarbetare vid rekryteringar. En av flera saker som påverkar rekrytering av barn och elever samt medarbetare är tillgången till modern teknik. Samtidigt är det en konkurrensfördel om den moderna tekniken inte bara är tillgänglig utan också används på ett utvecklat sätt. Det kommer att vinna förtroendet i det långa loppet.

Vikten av källkritik

Den informationsmängd som den moderna tekniken gör tillgänglig är både en styrka och en svaghet. Tidigare kunde skolan styra elevers tillgång till information genom val av läromedel och litteratur i skolans bibliotek. Genom IT är detta en omöjlighet. Allt finns tillgängligt. Möjligheten att enbart finna bekräftelse för sin egen ståndpunkt ökar. Därför ökar skolans roll i att utmana förutfattade meningar. Det gör att förmåga till källkritik och kritiskt tänkande måste bli ett allt viktigare inslag i skolans arbete.

Digitalisering och ekonomi

Digitalisering medför ofta ökade kostnader. Därför är det viktigt att varje investering i ny teknik vägs mot andra angelägna behov. Gemensamma lösningar kan ge stordriftsfördelar. Värdet av egna lösningar behöver ställas mot de merkostnader det kan medföra. Utbildningsförvaltningen har ansvar för att bidra till att lösningar som förenar kvalitet med förmånlig kostnad erbjuds förskolor och skolor. Finansiering av IT för undervisningssyften måste bekostas av de medel som förskolorna och skolorna får, för att det ska vara likvärdigt mellan kommunala och fristående skolor. Det betyder att eventuell central finansiering av vissa IT-kostnader medför en omfördelning av förskolornas och skolornas medel och innebär att mindre pengar går ut till skolorna.

Säkerhet

I takt med att allt fler nätbaserade resurser ställs till förfogande ökar kraven på skolorna att

---

² Lars Lindblom, lektor i filosofi vid Umeå Universitet.

säkerställa att användarnas integritet tryggas, att informationen lagras på ett säkert sätt och att lagar och förordningar inom området följs. Användning av en-till-en-enheter ställer ökade krav på tydlig ansvarsfördelning mellan skolan och eleven. Det är inte rimligt att förvänta sig att enskilda skolor eller lärare ska ha den kunskap som krävs inom detta område. Det ökar behovet av förvaltningsgemensam kompetens.

Teknisk bas

Förutsättningen för ett framgångsrikt arbete i en digital miljö är att tekniken fungerar. Utbildningsförvaltningens ansvar är att utifrån förskolornas och skolornas behov bevaka och säkerställa att tekniska behov tillgodoses i kommunens planering av digital utveckling och i upphandlingar som görs.

Utbildningsförvaltningens ansvar

Utbildningsförvaltningen ansvarar för att förskolornas och skolornas perspektiv bevakas i kommungemensamt samarbete inom digitalisering. Förvaltningen ansvarar också för stöd till enheterna kring pedagogisk användning av IT och vägval kring hårdvara och mjukvara. Utöver det ansvarar förvaltningen för gemensamma verksamhetssystem och support för dem.

Ambition

Vår målsättning måste vara större än att ha flest och bäst datorer av alla kommuner. Däremot ska vi bli riktigt bra på användningen av digital teknik i förskolan och skolan. Ett mått på det är att barns och elevers kunskapsresultat förbättras.

Haninge
kommun

136 81 Haninge tel 08-606 70 00 www.haninge.se